

# A kert, aminek nincs közepe

Azt hihetnénk, nincs a kertben semmi különös. Bármerre járunk, sokszor még a városokban is kerteket látunk a házak körül. Vidéken jószereivel nincs is ház kert nélkül. Régebben elsősorban a gazdák ellátása volt a célja, így nagy része zöldség- vagy gyümölcskert volt. Az újkori kert inkább pihenésre, kikapcsolódásra, grillezésre használt helyszín, zöld gyepel, bokrokkal, fákkal. Az ember itt közelebb kerülhet a természethez anélkül, hogy kirándulni menne. Árulkodó, hogy a kert az „elkerít” szóra utal, vagyis a kert jelentése: „elkerített terület”.

Az ember szeret mindent darabokra bontani, talán mert így könnyebb birtokolni. Az egész világot feldaraboljuk. Először országokra. Néhol az egyes országok határai olyan egyenesek, mint a kertek kerítései. Voltak és vannak országok és birodalmak, amelyek falakkal és kerítésekkel vették körbe magukat, mintha országuk hatalmas kert volna. Az országokon belül is

parcellákra osztottunk fel mindent. Nézzétek meg Európát műholdképeken! Látni fogjátok, hogy a mezőgazdasági területek szabályos négyzetekből, téglalapokból állnak, melyeket utak és vasútvonalak szabdalnak további darabokra. A feldarabolás legkisebb egysége ma a kert.

Nézzétek meg a területeket, ahol a természet érintetlen maradt! Ott nem találni ilyen szabályos alakzatokat, ott minden csupa átmenet és átjáró. Vajon az igazi természettel találkozunk egy dróttal, falakkal körbevett területen?

Azt hihetnénk, hogy igen, hiszen fák, madarak, katicák vannak benne. Csakhogy a legtöbb kert nem felel meg a természetesség legalapvetőbb feltételeinek sem. Ilyen az átjárhatóság és hogy minden elem egyben kapocs is. Kapcsolódik a következő elemhez, ahogy a fához kapcsolódnak a gombák, gombákhoz rovarok, rovarokhoz madarak, és a kapcsolódások sokasága térben és időben szinte végtelen. A hagyományos kertek többsége ezeket a kapcsolódásokat megszakítja.

Ma a kertek közepén nem a természet, hanem az ember áll. Aki nem tekinti udvarát a nagyobb egység részének, pusztán tulajdonának, ahol időnként fák és madarak között lehet. De a kert ebben a formában csak a természet paródiája. Sőt, minden kert kicsi börtön, ahonnan





élőlények sokasága akkor sem szabadulhatna, ha akarna.

Az állatok és növények a maguk számára a lehető legmegfelelőbb alakítják a környezetüket. A mai kertekben erre nincs lehetőség. Az ember mindent kézben tart, füvet nyír, gyomot irt, mérgez, metsz, és ahelyett, hogy a lehető legnagyobb teret engedné a körötte élő állat- és növényfajoknak, a szemének kedves vagy a konyhájában fontos növényeket ültet.

Ma már látjuk: nem sok jóra vezet, ha mindig az embert tesszük a középpontba. Gondoljatok a klímaváltozásra: úgy tűnik, az emberi önzés súlyosan fenyegeti az egész bolygót. Máshogy kell gondolkoznunk, élnünk és kertészkednünk. Az új kerteknek szabadnak kell lenniük! Szabadságot kell biztosítani a benne élő növényeknek és állatoknak, és ahol lehetőség van rá, kapcsolódnia kell a környezetéhez. Vagyis nem elválasztania kell egy területet a többitől, hanem összekötnie. Talán új nevet is adhatnánk az ilyen kerteknek – jobb volna, ha kertek helyett ligeteket találnánk mindenütt.

Talán azt gondolod, mondani bármit lehet. Igazad van. De nem a levegőbe beszélek. A saját kertemet már húsz éve így alakítom. Az én kertemnek nincs közepe. Foltokból, fák gyűrűiből s fajok sokaságából áll, és lassan a

tágabb környék erdőivel, mezőivel is összenő. Ma már olyan madárfajok élnek benne, amelyek a háborítatlan vadon fajai, a búbos cinegétől a lappantyúig. Gyakran hallhatsz arról, mit kellene tenni a globális felmelegedés ellen. Sokan arra várnak, hogy a politikusok és nagyvállalatok majd észbe kapnak, és megoldják a problémát. Várakozás helyett érdemes azon gondolkodni, ki mit tehet. Az egyik megoldás a kert. Én annyi fát ültettem, hogy 13 év alatt a kertem 5 fokkal lett hűvösebb. Míg a hőhullámok idején a legtöbb helyen nehéz megmaradni, nálam kellemes az idő.

Bár sokat alakítottam a kertemen, mindig figyeltem a magoncokra. Ha valahol facsemete dugta ki a fejét, megjelöltem, és kaszáláskor kikerültem. Így közel 1000 fával lettem gazdagabb. Húsz éve nem volt erdőm. Most van egy fiatal égeresem, amiben a szarvas is szívesen pihen meg.

Amit csak lehet, visszaadok a természetnek. Bizonyos időszakokban nem is járom egyes részeit, hogy ne zavarjam az ott élő állatokat. Persze, az én kertem igen nagy, megtehetem, de bármely kert működhet úgy, hogy ne mi legyünk a közepén, hanem a természet. Az ilyen kertet arról lehet felismerni, hogy nincs is közepe.

CENTAURI